Informačný list predmetu

Akademický rok 2026/2027

Vysoká škola	Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Fakulta	FMK UCM
Kód predmetu	KMEDV/26bdDIZO901/26
Názov predmetu	teória a dejiny mediálnej a digitálnej komunikácie
Počet kreditov	5

Podmienky na absolvovanie predmetu

Študent odpovedá na tému pred komisiou na štátne skúšky.
Pre úspešné absolvovanie predmetu musí študent získať minimálne 60% bodov (celkovo 60 bodov zo 100). Záverečná hodnotiaca stupnica: 100 – 92 =A; 91 - 83 =B; 82 – 74 =C; 73 – 65 =D; 64 - 56 =E; 55 a menej = FX.

Výsledky vzdelávania

Študentky a študenti preukazujú tieto vedomosti, schopnosti, zručnosti a kompetencie:
Vedomosti:
• poznajú a vedia definovať základné pojmy mediálnej a digitálnej komunikácie, ako sú médiá, masová komunikácia a správa,
• poznajú historický vývoj komunikácie, od ústnej tradície až po kníhtlač, a rovnako aj vznik a vývoj novín, časopisov, rozhlasu, filmu a televízie,
• ovládajú rôzne teórie o účinkoch médií a rozumie úlohe médií v politike a spoločnosti, vrátane konceptov ako gatekeeping,
• majú vedomosti o etických aspektoch mediálnej komunikácie a slobode slova,
• poznajú rôzne typy mediálnych systémov a vie ich porovnať z hľadiska regulácie a vlastníctva,
• rozumejú historickému kontextu a transformačným procesom, ktoré viedli k vzniku digitálnych médií a informačnej spoločnosti,
• poznajú špecifické vlastnosti digitálnej komunikácie, ako sú interaktivita, personalizácia, nelinearita a globálnosť,
• majú poznatky o sociálnych a kultúrnych dopadoch digitálnych médií, vrátane zmien v sociálnych vzťahoch, identitách a kultúrnej produkcii,
• rozumejú ekonomike digitálnych platforiem, dátovej ekonomike a vplyvu algoritmov na informačné toky.
Zručnosti:
• dokážu kriticky analyzovať médiá a ich schopnosť konštruovať realitu, budovať stereotypy a ovplyvňovať kultúrne a sociálne normy,
• vedia zaradiť digitálne médiá do typologického vymedzenia médií a rozlíšiť ich špecifické vlastnosti,
• sú schopní porovnať rôzne modely mediálnej regulácie a ich charakteristiky v medzinárodnom kontexte,
• dokážu reflektovať na vývoj sociálnych sietí a mobilných technológií a ich vplyv na každodennú komunikáciu,
• sú zruční v aplikácii teórií digitálnej spoločnosti (napr. sieťová spoločnosť, participatívna kultúra) na analýzu súčasných javov.
Kompetencie:
• schopnosť analyticky uvažovať o mediálnych javoch, teóriách a historických súvislostiach,
• schopnosť kriticky posudzovať mediálne obsahy a hodnotiť ich vplyv na jednotlivca a spoločnosť,

• schopnosť chápať médiá nielen ako technológie, ale aj ako kľúčové inštitúcie, ktoré formujú spoločnosť, politiku a kultúru,
• schopnosť odborne diskutovať a argumentovať o otázkach mediálnej etiky, slobody slova a vplyvu médií na verejnú mienku,
• schopnosť porozumieť technologickej konvergencii a divergencii a ich dopadu na charakter mediálnej komunikácie,
• schopnosť aplikovať teoretické poznatky a historické súvislosti na analýzu a pochopenie aktuálneho mediálneho a digitálneho prostredia.

Stručná osnova predmetu

1) Základné pojmy mediálnej (komunikácia, masová komunikácia, médiá, správa) a ich vymedzenie.
2) Od ústnej tradície po kníhtlač: Historický vývoj komunikácie, vplyv písma a vynálezu kníhtlače na spoločnosť.
3) Tlač a éra masovej žurnalistiky: Vznik a vývoj novín a časopisov, ich rola pri formovaní verejnej mienky v 19. a 20. storočí.
4) Rozvoj rozhlasu a filmu ako nových foriem masovej komunikácie a ich kultúrny vplyv.
5) Vznik a nástup televízie: Fenomén televízie, jej vplyv na rodinu, kultúru a politiku, a porovnanie s predchádzajúcimi médiami.
6) Teória účinkov médií.
7) Rola médií v politike a spoločnosti: Vzťah médií a moci, politická komunikácia, teória gatekeepingu a jej význam.
8) Etika a sloboda slova v médiách: Etické aspekty mediálnej komunikácie, problematika cenzúry a právo na slobodu slova.
9) Kritická analýza médií: Ako médiá konštruujú realitu, budujú stereotypy a ovplyvňujú kultúru a sociálne normy.
10) Typy mediálnych systémov: Porovnanie rôznych modelov mediálnej regulácie, vlastníctva a ich charakteristiky v medzinárodnom kontexte.
11) Vymedzenie základných pojmov a typológia digitálnych médií: Zaradenie digitálnych médií v rámci typologického vymedzenia médií.
12) Historický kontext a transformačné procesy: Vznik a vývoj internetu, World Wide Webu a digitálnych médií ako súčasť spoločenských transformácií.
13) Digitalizácia a informačná spoločnosť: Digitalizácia ako kľúčový faktor informačnej spoločnosti, jej zásadné vlastnosti a prínosy.
14) Technologická konvergencia a divergencia: Špecifické vlastnosti digitálnych médií a ich atribúty ovplyvňujúce charakter mediálnej komunikácie.
15) Charakteristiky digitálnej komunikácie: Interaktivita, personalizácia, nelinearita, globálnosť a rýchlosť ako kľúčové vlastnosti.
16) Sociálne siete a mobilné technológie: Ich historický vývoj, evolúcia a hlboký vplyv na každodennú komunikáciu.
17) Teórie digitálnej spoločnosti: Koncept sieťovej spoločnosti, participatívna kultúra a pojem „prosumer“.
18) Sociálne a kultúrne dopady digitálnych médií: Zmeny v sociálnych vzťahoch, identitách, komunitách a kultúrnej produkcii, digitálna demokracia, kyberaktivizmus a politická komunikácia v online prostredí.
19) Ekonomika digitálnych platforiem: Vznik dátovej ekonomiky, ekonomika platforiem a digitálna nerovnosť.
20) Vplyv algoritmov a umelej inteligencie: Ako algoritmy formujú informačné toky a ovplyvňujú správanie používateľov v digitálnej komunikácii.

Odporúčaná literatúra

Brečka, S. et al. (2009). Od tamtamov po internet. EuroKódex.
Kortti, J. (2019). Media in history: An introduction to the meanings and transformations of communication

over time [Médiá v dejinách: Úvod do významov a transformácií komunikácie naprieč históriou]. Macmillan Education UK.
Krajčovič, P., Radošinská, J., & Višňovský, J. (Eds.) (2021). Slovník vybraných pojmov z masmediálnej a marketingovej komunikácie. FMK UCM.
DeFleur, M. L., & DeFleur M. H. (2022). Mass Communication Theories: Explaining Origins, Processes, and Effects. 2nd Edition [Teórie masovej komunikácie: Vysvetlenie pôvodu, procesov a účinkov, 2. vydanie]. Routledge.
McQuail, D., Deuze, M. (2019): McQuail's Media and Mass Communication Theory, 7th Edition [McQuailova teória médií a masovej komunikácie, 7. vydanie]. SAGE Publications.
Pravdová, H., Radošinská, J., & Višňovský, J. (Eds.) (2017). Slovník vybraných pojmov z mediálnych a komunikačných štúdií: Kľúčové termíny v súčasnej mediálnej komunikácii. FMK UCM.
Campbell, R., Martin, C. H., & Fabos, B. (2019). Media & Culture: Mass Communication in a Digital Age. Bedford/St. Martin's.
Delfanti, A., & Arvidsson, A. (2019). Introduction to Digital Media. Wiley-Blackwell.
Fuchs, C. H. (2021). Social Media: A Critical Introduction. Sage.
Gálik, S., Vrabec, N., Gáliková Tolnaiová, S., Stakle, A., Skulte, I., Avadani, I., Oggolder, C., & Metanova, L. (2024). How competencies of media users contribute to deliberative communication. In Z. Peruško, E. Lauk, & H. Harro-Loit (Eds.), European Media Systems for Deliberative Communication: Risks and Opportunities (pp. 98–116). Routledge.
Hrdináková, Ľ., & Fázik, J. (2021). Informačná gramotnosť a informačné vzdelávanie. Slovenská pedagogická knižnica.
Lanning, S., & Gerrity, C. (2022). Concise Guide to Information Literacy. Libraries Unlimited. Lévy, P. (2000). Kyberkultura. Karolinum.
Pilný, I. (2016). Digitální ekonomika. BizBooks.
Safko, L., & Brake, D. (2012). The Social Media Bible: Tactics, Tools, and Strategies for Business Success. John Wiley & Sons.
Schmidt, E., & Cohen, J. (2015). Nová doba digitální. Impossible.
Somayaji, Ch. (2025). Mass Communication and Journalism in the Digital Age. Educohack Press.